

POLSKI SIEROCINIEC W TENGERU

POLISH ORPHANAGE IN TENGERU

JANINA SZYLER

Wywieziona w głąb ZSRS jako małe dziecko. Nie pamiętała swoich rodziców. Osierocona została w czasie podróży na południe ZSRS w 1941 r. Znalaziona na drodze, przygarnięto do sierocińca zorganizowanego przez Eugenię Grosicką, z którym trafiła do osiedla Tengeru. Pod koniec lat 40. XX w. wyjechała do Wielkiej Brytanii.

Transported deep into the Soviet Union as a tiny child. She did not remember her parents. She was probably orphaned during her journey to the south of the USSR in 1941. Found on the road, she was taken to an orphanage organized by Eugenia Grosicka, with whom she ended up in the Tengeru estate. At the end of the 1940s, she left for Great Britain.

MICHAŁ BORTKIEWICZ

Deportowany na Sybir jako 6-letni chłopiec. Jego mama zmarła na południu ZSRS. Wychowanek sierocińca w Tengeru. W Afryce mieszkał do 1949 r. Wraz z grupą sierot pod opieką ks. Łucjana Królikowskiego przez Włochy i Niemcy wyjechał do Kanady.

Deported to Siberia as a 6-year-old boy. His mother died in the south of the USSR. A pupil of the orphanage in Tengeru. He lived in Africa until 1949. Together with a group of orphans under the care of Father Łucjan Królikowski, he left for Canada through Italy and Germany.

Dzieci z sierocińca na placu zabaw w Tengeru, lata 40. XX w.
Children from the orphanage at the Tengeru playground, 1940s.

Dzieci stanowiły ponad 40% (ok. 8 tys.) wszystkich polskich uchodźców w Afryce, z czego prawie 3 tys. umieszczono w osiedlach na terenie Tanganiki. Dużą grupę tworzyły sieroty, których rodzice zmarli jeszcze w Rosji Sowieckiej. Największy polski sierociniec w Afryce znajdował się w Tengeru. Liczył ok. 700 sierot. Jego kierowniczką była Eugenia Grosicka, która dbała nie tylko o zapewnienie dzieciom podstawowych warunków życia, ale także o wychowanie patriotyczne i kulturalne.

Children accounted for over 40% (around 8,000) of all Polish refugees in Africa, of which almost 3,000 were placed in settlements in the territory of Tanganyika. Orphans, whose parents died in Soviet Russia, were a large group o them. The largest Polish orphanage in Africa was located in Tengeru. There were about 700 orphans. Its manager was Eugenia Grosicka, who took care not only of providing the children with basic living conditions, but also of patriotic and cultural education.

Janka Papuga i Adaś Smereka - mali aktorzy z sierocińca w Tengeru, lata 40. XX w.
Janka Papuga and Adaś Smereka - little actors from the orphanage in Tengeru, 1940s.

Jeśli chodzi o kulturalne rzeczy, to na ogół były dość na wysokim poziomie. A to dzięki paniom nauczycielkom, które układały różne inscenizacje. [...] Myśmy mieli [krawcowe] w sierocińcu, które szyły nam i mundurki, i ubrania. Mieliśmy wspaniałe te osoby, a szczególnie [Eugenia] Grosicka. Zawsze się coś działo. Śpiewało się różne pieśni, był teatr, dość dużo ludzi oglądało. Jeździliśmy do Nairobi pokazywać [przedstawienia].

Helena Kubowicz-Knapczyk (Tengeru)

As for the cultural stuff, they were generally quite of a high standard. And this is thanks to the teachers who arranged various productions. [...] We had [seamstresses] in the orphanage who made uniforms and clothes for us. We had wonderful people, especially [Eugenia] Grosicka. There was always something going on. Various songs were sung, there was a theatre, quite a lot of people watched. We were going to Nairobi to perform [shows].

Helena Kubowicz-Knapczyk (Tengeru)

Przedstawienie teatralne polskiego sierocińca w Tengeru, lata 40. XX w.
A theater performance of a Polish orphanage in Tengeru, 1940s.

Występy artystyczne sierocińca, Tengeru, lata 40. XX w.
Artistic performances of the orphanage, Tengeru, 1940s.